

Popravni izpit

✍ Janja Dermastja

Otroci so bistri in sposobni. Večina učencev izdelava osnovno šolo z lahkoto in z niti ne preveč truda. Žal zato v osnovni šoli ne razvijejo dobrih učnih in delovnih navad. Pogosto se zgodi šok ob prehodu v srednjo šolo ali gimnazijo, saj so kar naenkrat soočeni z obsežnejšo in zahtevnejšo učno snovjo. Kar naenkrat se lahko začnejo pojavljati negativne ocene.

Če takoj ne ukrepamo in dijaku ne ponudimo podpore in pomoči, se lahko hitro znajde v začaranem krogu negativnih ocen. Ko se to zgodi, se dijaku pogosto zniža samopodoba, dvomiti začne v svoje sposobnosti, lahko se zgodi, da začne celo nedovoljeno izostajati od pouka. Vse to so znaki stiske, ki jim je dijak sam težko kos. Če se starši in učitelji odzovejo na napačen način, pogosto celo poslabšajo položaj. Po mojih izkušnjah večina staršev ob prvih težavah prične moralizirati in pridigati. Pogosto se starši odzovejo nepremišljeno, npr. s popolno prepovedjo uporabe interneta ali drugih tehnologij. Vsi ti nepravilni odzivi povzročijo v najstniku le še dodaten odpor do učenja. Zavedati se moramo, da so srednješolci tipični najstniki, ki se velikokrat počutijo nemočne in se zato pogosto obnašajo nemogoče. Zdi se, da bolj ko jim dopovedujemo, da naj se učijo, bolj se nam upirajo. Na nek način je to njihov naravni odgovor na starševsko 'teženje'. "Ne bom, ravno zato, ker si mi ti rekel/a." Ko se upirajo avtoriteti, preživljajo neke vrste pasivno-agresivno vedenjsko fazo. Če

je avtoriteta ob najstnikovem odzivu osebno užaljena, je najstnik dosegel svoje. Zato najstnikovih slabih odločitev in njegovih odzivov nikoli ne jemljimo osebno.

In kako se odzvati, če ima dijak popravni izpit? Najprej: brez drame. Zagotovo ste že vnaprej vedeli, da se morda pri nekem šolskem predmetu ne bo izšlo. Nikar ne nasedajte najstnikovim zgodbicam, da ima po krivici popravni izpit. Vsak dijak ima več kot dovolj možnosti, da popravi negativne ocene. Vsa pisna ocenjevanja so napovedana, pogosto tudi ustna. Torej nikar ne dovolite, da dijak zvrne krivdo za svoj popravni izpit na učitelja. Prevzeti mora odgovornost za svoje odločitve. Sam se je odločil, da se ne bo učil ali da morda ne bo delal domačih nalog ali da bo morda celo neopravičeno izostajal od pouka. Nikar pa mu tega ne 'mečite naprej' v smislu pridige, saj se bo le zaprl vase. Sam to namreč precej dobro ve. Obdobje od trenutka resnice, da ima dijak popravni izpit, do roka za popravni izpit je za celo družino lahko zelo stresno. Saj navadno je tako. Pa ni nobene potrebe za to. Ravno takšne situacije so lahko odlična priložnost za tkanje družinskih vezi.

“Prvo, kar lahko naredimo starši in dijak, je, da enostavno sprejmemo dejstvo. Iskati krivca torej ni smiselno. Največ, kar lahko starš naredi v trenutku, ko otrok sporoči, da ima popravni izpit, je, da se odzove z empatijo.”

Prvo, kar lahko naredimo starši in dijak, je, da enostavno sprejmemo dejstvo. Iskati krivca torej ni smiselno. Največ, kar lahko starš naredi v trenutku, ko otrok sporoči, da ima popravni izpit, je, da se odzove z empatijo. Lahko mu mirno rečete: "To pa ni prijeten

občutek, kajne? Si predstavljam, da si jezen, zaskrbljen, žalosten. Bi želel, da ti pomagam?" Poskušajte se z njim pogovoriti enakovredno, brez pridiganja. Lahko mu poveste o svojih izkušnjah iz obdobja svojega šolanja ali morda opišete kakšno vašo poklicno situacijo, ko niste bili uspešni. Povejte mu, da ni konec sveta, če ima popravni izpit. To je le znak, da bo treba delati več in drugače. Je le pokazatelj, da ni dosegel minimalnih standardov pri nekem šolskem predmetu, nikakor pa to ne pomeni, da je nesposoben ali neumen. Vse, kar je dijak naredil, je, da je sprejel slabe odločitve: premalo se je učil, če ni razumel snovi, si morda ni upal vprašati za dodatno razlago, morda je dajal prednost drugim stvarjem in ne učenju. Napake in slabe odločitve so dragocene življenjske lekcije, iz katerih se največ naučimo. Zato ne glejte na popravni izpit kot na konec sveta. Vsak dijak ima možnost dokazati, da želi in da bo zmožgel opraviti izpit.

Po umirjenem pogovoru je dobro narediti načrt dela. Dijak naj si strukturira dan. Sam naj si določi točne ure v dnevu, ko se bo pripravljal na izpit. Če se sam ne more odločiti, kdaj bi se učil, mu vi določite ure in se vsak dan držite tega načrta. Vztrajajte. Če dijaku ne morete zaupati, da se v svoji sobi res uči, naj se uči v skupnem prostoru. Za čas učenja naj pospravi oziroma odstrani vse motilce (različne 'ekrane' ...). Šele ko boste preverili, ali je dosegel načrtovano, mu jih lahko zopet dovolite.

Nujno je, da dijak pregleda, ali ima vse potrebne zapiske za določen predmet. Če jih nima, naj kopira zapiske, potem pa naj si sam uredi izpiske. Nikar naj ne pozabi na uporabo učbenikov ali delovnih zvezkov. Urejeni zapiski so nujni, če želi imeti dijak pregled nad snovjo. Priporočam, da si dijak napiše oz. izpiše vsa možna vprašanja, ki jih mora obvladati. Nujno je, da dobi pregled nad zahtevano učno snovjo. Ko to naredi, naj si po dnevih razdeli snov. Če mora obvladati npr. 10 poglavij, naj se vsak dan nauči eno poglavje. Naslednji dan to poglavje ponovi in doda

Pri zgodovini ali književnosti si lahko pomaga tudi z uporabo časovnega traku. Če ima popravni izpit iz tujih jezikov, pri pomnjenju zelo pomagajo učne kartice. Dijak naj izreže različne barvne papirje v obliki kvadratov ali pravokotnikov. Vsak barvni papir ima lahko za drugo temo ali besedišče. Možnosti je več: na eno stran lahko zapisuje angleške besede, na drugo pa slovenske. Na prvo stran drugega barvnega kartona lahko zapiše definicijo angleškega časa, na drugo stran primere. Pomebno je, da je dijak v času učenja čim bolj aktiven. Pri naravo-

dilo se je že, da je inštruktor staršem ali dijaku zagotavljal, da vse zna, na koncu pa dijak ni opravil popravnega izpita. Dober inštruktor se bo vsekakor natančno pozanimal o kriterijih ocenjevanja in navezal stik s profesorjem. Dober inštruktor bo ob vsakem obisku postavil jasne cilje, kaj naj bi se v tistem času dijak naučil, in bo to tudi preveril.

Če strnem: ko so družinski odnosi na preizkušnji zaradi popravnega izpita, si nikar ne dovolite, da bo to vzrok za paniko in slabo voljo pri hiši. Popravni izpit je dijakova odgovornost, ne vaša. Naloga starša je, da ga spodbuja, podpira in da ustvari pogoje, da se lahko dijak v miru pripravi na izpit. Pomembni sta dobra organizacija in struktura dneva. Od urejenih zapiskov do jasno začrtanih ur za učenje in ponavljanje. Kot pravijo: ponavljanje je mati modrosti. Po 45 minutah učenja naj sledi 5-minutni odmor. Nevrolongvistične raziskave potrjujejo, da če smo med kratkimi odmori športno dejavni, možgani še z večjo naglico pomnijo prej naučeno. Dijak naj torej med kratkimi odmori meče na koš, se sprehodi, nikar pa naj ne seže po različnih 'ekrančkih'.

Če se dijak zelo boji popravnega izpita, se lahko nauči tehnik za sproščanje in pravilnega dihanja. Pomaga tudi vizualizacija popravnega izpita, ko si dijak sebe predstavlja, kot da je že na izpitu. Sebe naj vidi samozavestnega in pozitivnega. Pomagajo tudi pozitivne trditve: "Zmorem, vse je v redu, sposoben sem." Ponavlja naj jih čim večkrat na dan. Pomembno je tudi, da ima zagotovljenega dovolj spanca in počitka. Jé naj kakovostno hrano.

Poskrbimo za njegovo dobro psihofizično počutje, dijak pa bo ob dovolj velikem vložku učenja, truda, časa, vztrajnosti in ponavljanja zagotovo tudi uspešen.

Videli boste, da se bo iz te izkušnje največ naučil, saj je to neke vrste življenjska lekcija. Naj dodam, da so moji dijaki, ki so uspešno opravili popravne izpite, v naslednjem šolskem letu blesteli v znanju. Na koncu se je kot vedno v življenju izkazalo, da je v vsaki slabi stvari tudi nekaj dobrega. Srečno! ■

Foto: Tatja Horžan

novo. Vsako posamezno poglavje naj dnevno razdeli na več manjših enot. Predlagam uporabo različnih bralnih strategij. Če ima dijak popravni izpit iz družboslovnih predmetov, lahko uporablja Pukovo učno strategijo. Dijak naj list papirja razdeli na dva dela. Levo zapiše ključno besedo, desno pa največ 7-9 besed, ki opisujejo to ključno besedo. Potem pokrije desno stran, tako da vidi le iztočnico, in ponavlja podatke, napisane na levi strani.

slovnih predmetih je seveda bistvena vaja. Čim več vaj bo naredil, bolje bo. Če snovi ne razume, poiščite pomoč pri inštruktorju. Pri izbiri inštruktorja pa bodite previdni. Preverite izobrazbo, pozanimajte se, ali ima dovolj izkušenj s področja poučevanja, ali pozna učne tehnike in ali ima realen pogled na vašega otroka. Iz izkušenj vem, da lahko inštruktorji nerealno ocenijo znanje vašega otroka v smislu precejevanja njegovega znanja. Zgo-